

bryde. Det er meget let at citere ud af den store Bunde, der ligger for, en eller anden Bestemmelse, som synes at tyde paa, at der ikke eksisterer nogen Forpligtelse i denne Henseende. Jeg bestrider ikke de Citater, som det ærede Medlem for Roeskilde (A. Hage) nys fremsatte; men jeg vil forpligte mig til ud af den samme Bunde at levere 10 Citater, som gaae i modsat Retning. Den Erklæring, der foreligger fra Generalauditeuren, bærer Mærket „fortrolig“, og den er ogsaa saaledes affattet, at den ikke kan eller bør komme fuldstændigt frem: det er Regjeringens sagkyndige juridiske Consulent, som i Fortrolighed ligeoverfor Ministeren udtaler sig om det hele Forhold, og naar vi see en saadan Erklæring, see vi den som Ministerens Allierede ligeoverfor Fabrikken, og vi bør ikke citere Noget af Erklæringen, som kan være til Skade for Regjeringen eller Statens Tjeneste. Jeg siger derfor kun: Der kommer en fuldstændig fejlagtig Fremstilling frem, naar man plukker § 8 alene ud af Skjødet af 1769. Forholdet er givet derved, at man Aar for Aar har erkjendt en Forpligtelse, har efterkommet denne, og har efterkommet den, uagtet den piinte og nagede paa enhver Maade. Da den høitærede Krigsminister, hvis Fraværelse ved denne Leilighed jeg meget beklager, havde tiltraadt sin nuværende Post, og da vi første Gang behandlede en Finantslov med ham, tillod jeg mig at berøre dette Forhold til Hellebæk og at udtale Unsikkerheden af at faae dette Forhold bragt paa det Reene. Dette gjorde, at den høitærede Minister gjorde mig bekjendt med en Indstilling, han for henved en Snees Aar siden havde gjort som ganske ung Officer, og der er det hele Spørgsmaal behandlet, jeg kunde sige Ord til andet i Overensstemmelse med den Maade, hvorpaa det er blevet behandlet idag; men man kom dog til Syvende og Sidst til at staae ligeoverfor et factiss Forhold, som man ikke turde bryde. Man sagde ogsaa dengang: Giv vi Tid, faae vi bedre Vilkaar. Men Følgen har været, at der er hengaaet 20 Aar, i hvilke Staten til sin store Skade har taget og har maattet tage sin

Geværforshning fra Hellebæk. Nu er der for Tiden to eiendommelige Forhold, som maae gjøre sig gjældende og være bestemmende for os til at modtage Overenskomsten. Det ene er det, at Fabrikens Besidder tilhører en fremmed Nationalitet, en fremmed Stat, der fornylig har staaet i fjendtligt Forhold til os. Det kunne og skulle vi ikke see bort fra; det er en høist ubehagelig Omstændighed. Vi maatte ønske, at vi kunde løse denne Besidder og hans Ege fra alle undersøttelige Forhold, vi maatte ønske, at han kunde blive af med Fideicommisset og trække sig heelt tilbage til sine hollsteenske Besiddelser, hvor han nu fejrer sin nye Herre og Grev Bismarck. Det kunne vi imidlertid ikke, men vi kunne dog idetmindste blive frie for det Forhold, hvori Staten staaer til ham med Hensyn til Geværfabricationen, og det er den vigtigste af de to Ting. Det andet Forhold er det, at Staten har nu engang selv indrettet sig en Fabrik. Den har med en, som jeg troer, noget driftig Benyttelse af en Bevilling indrettet sig en Fabrik hernede ved Tøihuset, og der agter den at lave eller reparere endeel Geværer; men deraf følger, at det bliver dobbelt vanskeligt at holde Hellebæk forsynet med Arbeide. Der- som man ikke benytter denne Leilighed til at blive af med Hellebæk og med Forholdet dertil, udsætte vi os derfor let for, at et Krigsministerium søger at holde begge Fabrikker beffæstigede og derved paafører Staten større Udgifter til Vaaben end maafee ellers nødvendigt. Det skal man heller ikke gjøre.

Jeg maa tilstaae, at jeg forstod ikke ret den Slutning, som min ærede Ven for Frederiksborg Amts 1ste Valgkreds (Aldler) vilde gjøre gjældende med Hensyn til den mindre af de to Bevillinger, som her forlanges, nemlig til Frigjørelse af den Eiendomsret, som Fabrikken nu har til visse Søer paa Statens Territorium. Det ærede Medlem for Helsingør syntes at staae i den Formening, at Staten var ifærd med at sælge Vandkraften. (Aldler: Jeg sagde beholde!) Meget vel, det er en Misforstaaelse, der er ikke Tale om at kunne sælge til Besidderen af Fabrikken Noget, som